

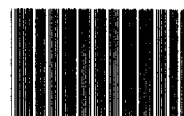
Technická univerzita v Liberci
Fakulta textilní – KKV v Prostějově – 2. ročník BS TŘOV

Semestrální práce do předmětu Dějiny oděvní kultury

Téma : Art Deco, Andy Warhol

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI	
UNIVERZITNÍ KNIHOVNA	
Přir. č.	2130504
Signat.	B14989
Kč	

UNIVERZITNÍ KNIHOVNA
TECHNICKÉ UNIVERZITY V LIBERCI

3146180935

Vypracovala : Klára Palacká
V Prostějově dne 20.3.2004

Art deco

V období po první světové válce se lidem zachtělo radovat se a těšit se na budoucnost. Rychlost, cestování, odpočinek a moderní styl si žádala tato módní kultura. Art deco poskytl objekty, které odpovídaly tehdejšímu touhám.

Art deco vzniklo ve Francii jako okázalý dekorativní styl, zdůrazňující důležitost umělce v designu i ve výrobě, užívající geometrické formy, nové materiály i technologie. Tento styl vzápětí fascinoval celý svět.

Art deco podporovalo elitářský pojem luxusu a myšlenku kvality vycházející z řemeslné dovednosti a použití drahých materiálů, bylo podobně jako předtím secese postupně přeměňováno v populační estetiku, která na začátku 30.let způsobem předtím nikdy nevidaným pronikla do masového prostředí. Tento styl – nejprve k vidění na luxusních francouzských zaoceánských parnicích se přeorientoval a začal zdobit exteriéry mrakodrapů, továren a kin a stal se stylem rozšířeným po celé zeměkouli. Objevoval se hojně i v návrzích laciného, masově vyráběného zboží, od toaletních souprav až po nádobí na výlet.

Pařížská výstava Les Années 25 v pařížském Musée des Arts Décoratifs

Velice vlivná výstava dekorativního umění dala umělcům možnost soustředit výsledky svého úsilí a ostatnímu světu dala příležitost uvidět, co se děje ve Francii. Tato výstava pojmenovala tento nový styl – art deco!

Pařížská výstava v roce 1925 si ve světě získala velkou popularitu a ovlivnila další vývoj umění hlavně ve Spojených státech. V liniích, tvarech a barvách art deco se odrazily futurismus*, kubismus*, fauvismus*, expresionismus* i abstrakce. Tyto tendence podnítily také události mimo výtvarné umění – inscenace a kostýmy pro Ruský balet vyvolaly módu arabských a orientálních oděvů. Objev Tutanchamonovy hrobky (1922) podnítil oblibu egyptských motivů a kovových barev.

Evropské země se podílely na vývoji dekorativních směrů. Některé proudy art deco zachycovaly přežívání tvarosloví secese do dalšího desetiletí a souběžný příliv exotismů do evropských umění. Objevují se práce (sklo, brože, nábytek, plakáty) inspirované egyptskými, negerskými, tureckými nebo indickými motivy, díla inspirovaná antickou. Jeden z nejvýraznějších rysů art deco je **záliba ve vzácných a efektních materiálech rukodělném zpracování.**

Moderní tendenci podlehlí módní návrháři a architekti. **Paul Poiret** (1879-1944) návrhář a architekt a designer **Louis Sue** (1875-1968) založili vzorové ateliéry art deco. Založili i školu dekorativního umění **Martine** a **Atelier Martine** pro kubismem inspirovanou výrobu nábytku, skla, keramiky, módních doplňků a bytového textilu. Typickými znaky stylu Martine byly jasné barvy, přírodní tvary a směr exotických vlivů. V oblasti módy se prosadil ještě revolučněji – zavedl novou siluetu ženy se štíhlými boky bez korzetu. Ilustrace módních návrhů byly nejnapádnější umělecká díla tohoto období.

Stejně pozornosti se dostalo francouzskému elegantnímu nábytku s exoticky zpracovaným povrchem. K představitelům art deco patří i malíři, avangardisté **Robert Delaunay**, **Fernand Léger**. Ti malovali pro výstavu 1925 panó a stěny. Robertova žena vytvářela ve stylu art deco oděvy a textilní design.

Art deco v Americe

Zatímco ve Francii začalo art deco brzy po výstavě upadat, v Americe se dramaticky rozšířilo. Vstřebávalo všechny vlivy tohoto umění s francouzským základem, ale prohloubilo a zdůraznilo estetiku strojů.

Americké art deco bylo geometričtější a modernější. Američtí architekti **William Van Alen** (1883-1954) a designér **Donald Desky** (1894-1989) sloučili exotické dekorace a design art deco s americkou formou – mrakodrapy. A tento design sestávající se z několika motivů, to je klikatých linií, trojúhelníkových vlnovek aplikovaných při stavbě mrakodrapů – změnil siluetu New Yorku. Příkladem je budova společnosti CHRYSLER (1928-1930). S pokovenými polokruhovitými vrcholky se stala ikonou architektury Art deco.

Art deco kombinované s mrakodrapovou estetikou se uplatnil i v interiérech – např. interiér slavného koncertního sálu Radio City Music Hall newyorského Rockefellerova centra. Architekt Diskey ve svém mistrovském díle použil i nové materiály : bakelit, lamináty, zrcadlové sklo a chrom.

Moderní styl Art deco dosáhl velké popularity např. při výstavě biografů, prorazil v designu šperků a zapalovačů po filmové přístroje, od interiérů obytných domů po interiéry kin, zaoceánských parníků a hotelů.

České Art deco – roudokubismus

Významné stopy art deco se objevují také v Československu – ve tvorbě nábytku, keramiky, bižuterie, šperků, krajky, tapiserií, skla, vitráží i v hračkách.

Art deco je výslednicí potřeb moderního člověka zkrášlit až estetizovat prostředí.

V Československu se tomuto stylu dařilo více než kde jinde (kromě Francie). Souviselo to s potřebou nově vzniklého státu vytvořit si vlastní reprezentativní styl. Proto se v architektuře a nábytkovém designu hovořilo o takzvaném národním slohu. Za zdroj posloužil kubismus, který se nikde jinde na světě v architektuře neprosadil a byl tedy českou specialitou.

V první polovině dvacátých let se dostal do dekorativnější polohy, pro niž existuje také termín dekorativní sloh nebo **roudokubismus**. Jde o jedno a totéž – o české art deco.

V druhé polovině dvacátých let a později české art deco upadá v zapomenutí. Pro nastupující funkcionalismus bylo příliš zdobné, málo věcné a účelné, málem dekadentní.

Mezi představitele českého art deco patří **František Kysela** - jeho tapiserie dostaly ocenění na výstavě Paříž 1925. Sochař **Jaroslav Horejc** (1886-1983) tvoří i tepané mříže, šperky, mince, medaile, keramiku, sklo, hračky, scénické a kostýmní návrhy, návrhy tisků na textil, návrhy nábytku. Horejc zosobňoval české art deco.

Módní návrhář – Jean Patou (1871-1949)

Jean Patou byl již od roku 1907 činný v nejrůznějších módních branžích. Ke konci války se konečně osamostatnil a měl úspěch s folkloristickými výšivkami a secesními vzory v sytých barvách, ale především se sportovními kostýmy, které byly opatřeny jeho monogramem.

Byl ovlivněn kubismem a art deco, ze kterých převzal přísné linie, jasné barvy a geometrické tvary. Především to bylo objevení béžové barvy coby základního tónu, který od této chvíle určoval jeho kolekci. Nadto se uplatnily jak jeho hutné vzory, tak barevné výšivky a jeho elegantní monogram. Mimo to zavedl každou sezonu jinou aktuální barvu jako „Patou blue“ nebo „Dark Dahlia“

Velmi úzce spolupracoval s výrobcem látek, aby mohl navrhovat své vlastní vzorované látky. Dával si záležet na materiálu, protože chtěl vytvářet poměrně jednoduché, měkce splývavé šaty, na kterých nesmělo být nic těžkého nebo komplikovaného.

Slavným idolem se stal, že oblékal tenisový idol Suzanne Lenglenovou – pro mistrovskou hráčku navrhuje plizované sukně z bílého hedvábí, bílé pletené kabátky a čelenku, která patří tenisovému světu dodnes.

Jednoduché ošacení z něj udělalo prvního designéra sportovního ošacení, ve kterém spojil jednoduchou siluetu s pohodlným sřihem. (viz. obrázek)

Dole vlevo:
Francouzská tenisová mistryně Suzanne Lenglenová při své první hře v USA 6. října 1926. První ženský šampion – stále znovu odivána Patouem – byla tehdy tím, čím Steffi Grafová v 90. letech.

Dole vpravo:
Mistr sportovní módy na tenisovém turnaji v roce 1926.

FRAICHEUR. — Robe d'organdi blanc garni de rubans bleu et bouquet multicolore.

Création Jean Patou

Robe d'organdi rose garni de rubans de velours du même ton.

Création Jean Patou

Robe de crêpe de Chine rubis plissée garnie blanc.

Création Doucet

Ilustrace Paula Iribeho pro Paula Poireta dokládá, že tento couturier už začátkem století předjímal nebezpečný look 20. let: bubikopf, těžká, temná víčka, tmavě červená ústa a exotické doplňky, jako turban. Pleť musela být souměrná a matná, sypký pudr byl v té době pro líčení nejdůležitější.

Andy Warhol

Život Andyho Warhola (1928-1987)

V roce 1909 se dvacetiletý Ondrej Warhola oženil se sedmnáctiletou Julií Zavackou na severovýchodním Slovensku. O tři roky později je politické okolnosti donutily odchodu za hranice. Usadí se ve Spojených státech – čtvrti Soho v Pittsburgu. Zde se narodí tři synové Odreje Warholy, nejmladší Andrew v roce 1928 – malé, slabé dítě, téměř albín. Všechna matčin čas patří Andymu. Otec umírá v roce 1942, kdy je Andymu čtrnáct. Na smrtelné posteli žádá své dva starší syny, aby pečovali o matku a Andyho poslali na studii. Synové slib splnili, přestože jsou zoufale chudí.

Andy se podrobuje intenzivní umělecké výuce na základní škole Holme a v Carnegie Muzeu v Pittsburgu. Již zde překvapuje jemností kresby a překvapivě osobitým pojetím. Dále následuje Schenley High school, Carnegie UMPRUM v Pittsburgu. Získává tedy snad to nejlepší umělecké vzdělání, které je možné ve Spojených státech dosáhnout.

Nemá přátel, zůstává samotářem. V roce 1947 obstarává výzdobu výkladů pro pittsburský obchodní dům Josepha Hornea. Po absolutoriu v roce 1949 odjíždí do New York city. Má tak významný talent, že jen stačí, aby ukázal slohu svých prací a dostane místo jako výtvarník v oblasti užitého umění – upravuje graficky reklamy, ilustruje časopisy, navrhuje boty.

Obuvnická firma I. Millera

V roce 1950 obuvnická firma I. Miller najímá Andyho jako svého podnikového návrháře. Fantazii hýřící střevíčky jsou bezhlavě nakupovány. (*obr. Večerní sandály a lodičky I. Millera z roku 1920 – z dob, kdy ještě Andy Warhol nepůsobil u této firmy*).

Matka se stává jeho asistentkou. Andy si bere úvazky na volné noze, matka i známí pracují na jeho zakázkách, rozšiřují výrobu. Tvořivost někoho jiného se stává jeho tvořivostí.

1. samostatná výstava v HUGO GALLERY

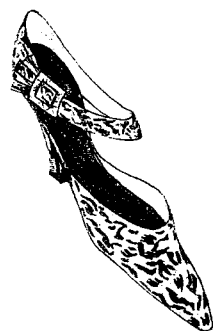
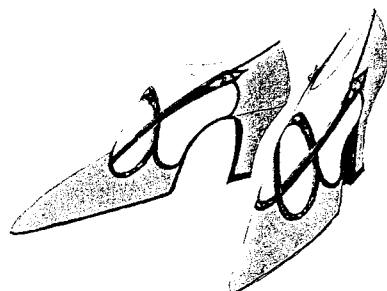
Obchodní úspěch jej ale neupokojuje. Bez přestání maluje a kreslí, ale přístup na záviděné stěny galerií jsou stále v nedohlednu. Až v roce 1952 ilustrace ke sbírce Trumanových povídek vynesou tyto kresby Andymu první samostatnou výstavu v Hugo Galery.

Museum of Modern Art/ studio a dílna FACTORY

Jedna z Andyho kreseb je zařazena do trepek slavných osobností, vytvořených umělci z oblasti užitého umění v Muzeum of Modern Art. Andy je uchvácen tím, že vystavuje pod jednou střechou jako Picasso, Braque, Mondrian, Dali. Koncem 50. let je Andy nanejvýš obdivovaným i placeným umělcem užitého umění v New Yorku. Za své návrhy shromažďuje jednu cenu za druhou. Jeho studio a dílna „**Faktory**“ ovlivnila newyorskou uměleckou scénu jako málokterý jiný umělecký projekt.

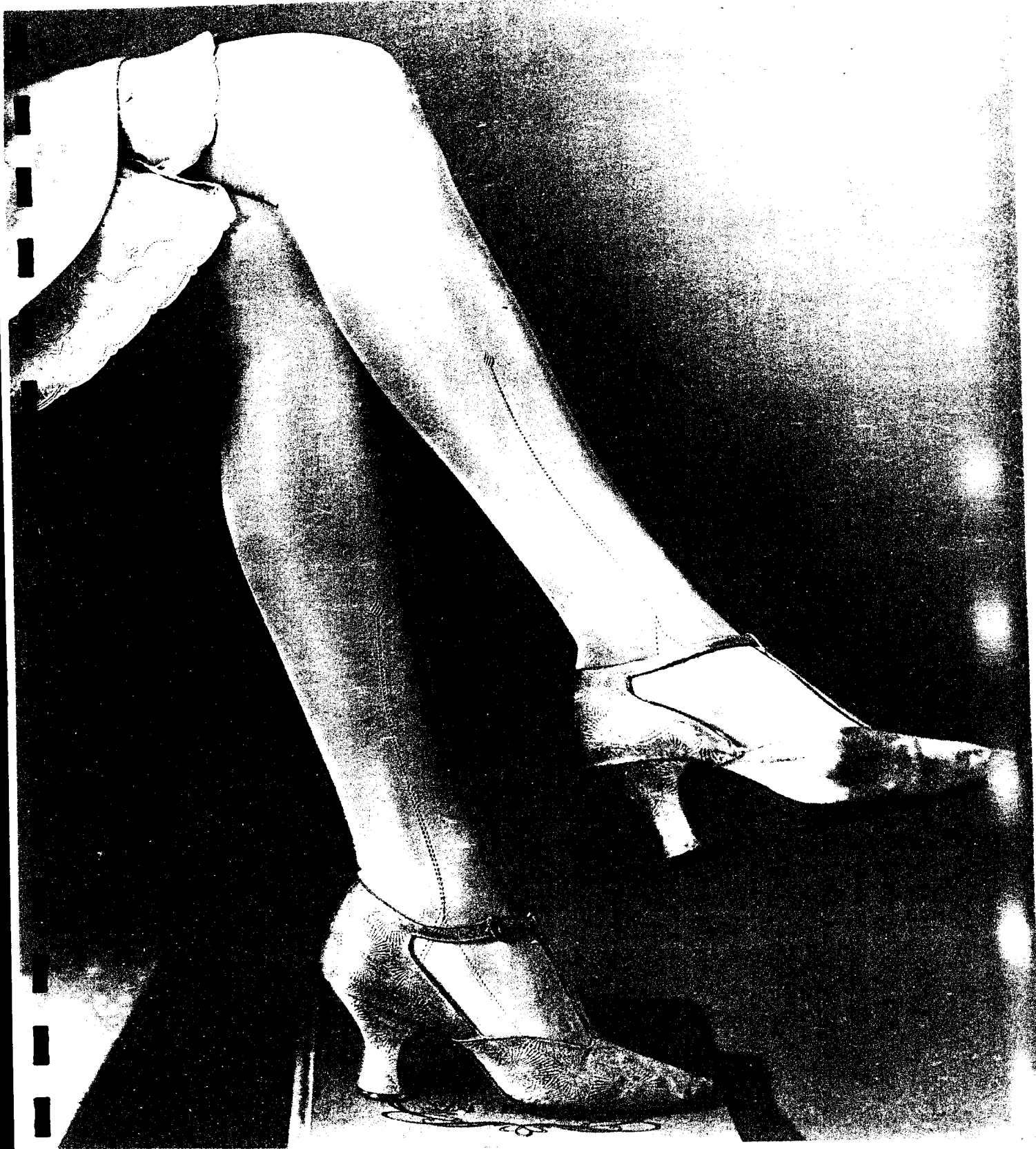

Lodičky s páskem kolem kotníku, Delman, 20. léta

Večerní sandály, I. Miller, 1920

Levá a pravá strana:
Tyto boty chtějí jen jedno: protančit celé noci.
Proto jsou střiženy tak, aby snadno nesklouzly
z nohy. Boty s páskem kolem kotníku byly
považovány za ideál zlatých dvacátých let, častě
divokých party a tanečních maratonů.

Pop art

Hnutí, které vzniklo v umění a designu v průběhu 60. let 20. století. Bylo reakcí na všeobecný optimismus v ekonomice, technice a nacházelo inspiraci v masovém konzumním přístupu a v populární kultuře.

Odmítalo materialismus a snažilo se vyjádřit demokratického ducha doby. Materialistické hodnoty nahradilo svými vlastními aspiracemi – jimiž byla zábava, změna, rozmanitost, neváznost a jednorázové použití.

Do tohoto hnutí, stylu zapadají díla Andyho Warhola. U většiny svých obrazů omezuje Warhol svůj zásah na výběr senzačních fotografií, které přenáší na svá plátna technikou **SERIEGRAFIE** – obraz CAMPBELLOVY POLÉVKY (viz. příloha), obraz RŮŽOVÁ RASOVÁ BOURE nebo ZELENÉ NEŠTĚTÍ.

Jinou metodou je série obrazů spojených společným tématem (SMRT a KATASTROFA) Nebo týmž předmětem zobrazení MARYLIN MONROE (viz. příloha) – různě použité barvy a skvrny dávají každému obrazu jinou novou podobu. Je to dokonalý příklad dehumanizace mýtu v naší době – jedno z nejpopulárnějších děl pop-artu.

Nebo se série obrazů může objevovat uvnitř jednoho obrazu – JACKIE – sled fotografií prezidentovy ženy.

Využitím těchto postupů Warholovo dílo ztělesňuje zmechanizování, které je vlastní modernímu světu a směřuje k vytlačení účasti lidské senzibility. Tento směr našel úrodnou půdu v Los Angeles.

Výstava v DWAN GALLERY v roce 1962

Galerie Dwan uspořádala výstavu neodadaistů a umělců pop-artu. Warhol zde debutoval svou první velkou samostatnou výstavou, kde ukázal čtyřicet obrazů své Campbellovy polévky.

Ultra Violet o Andy Warholovi

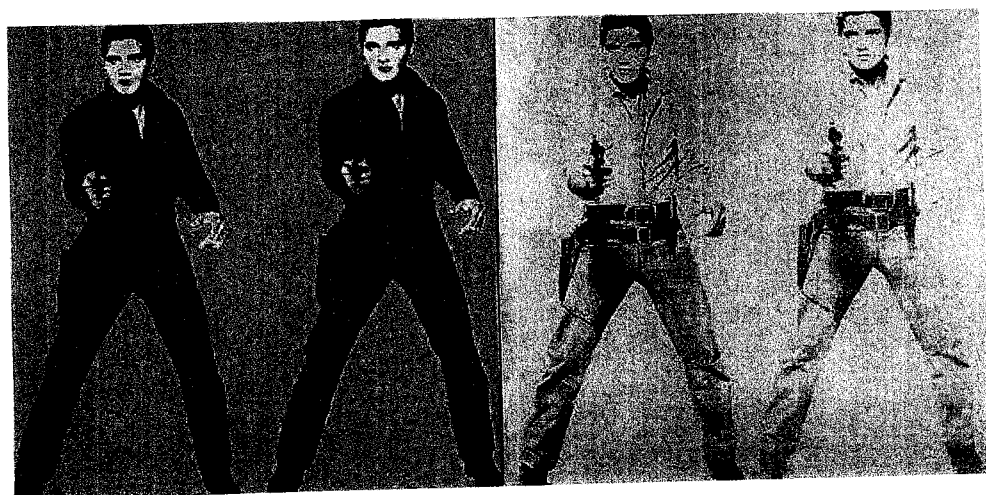
„Andy Warhol reprodukoval předměty konzumní spotřeby a nechával je hovořit vlastní řečí. Umění, které Warhol vytvořil je magický realismus charakterizován jako puntičkářsky pečlivá a realistická kresba fantazijních představ. Podle Webstera Warhol bez kouzelné hůlky změnil krabici v umělecké dílo v hodnotě 60000\$.

Warhol zaujímal postoj : Namaluji kohokoliv za 25000\$. Všechno, co k tomu bylo potřeba byla zvětšenina polaroidové fotografie dotyčného, obstarání sitotisku a pak přejít válečkem na malování pokojů jednou, dvěma barvami přes síto. Umělecké mistrovství pochází z myšlenky, ne ze ztvárnění. Je to kouzlo“, řekla o Andy Warholovi jeho přítelkyně Ultra Violet.

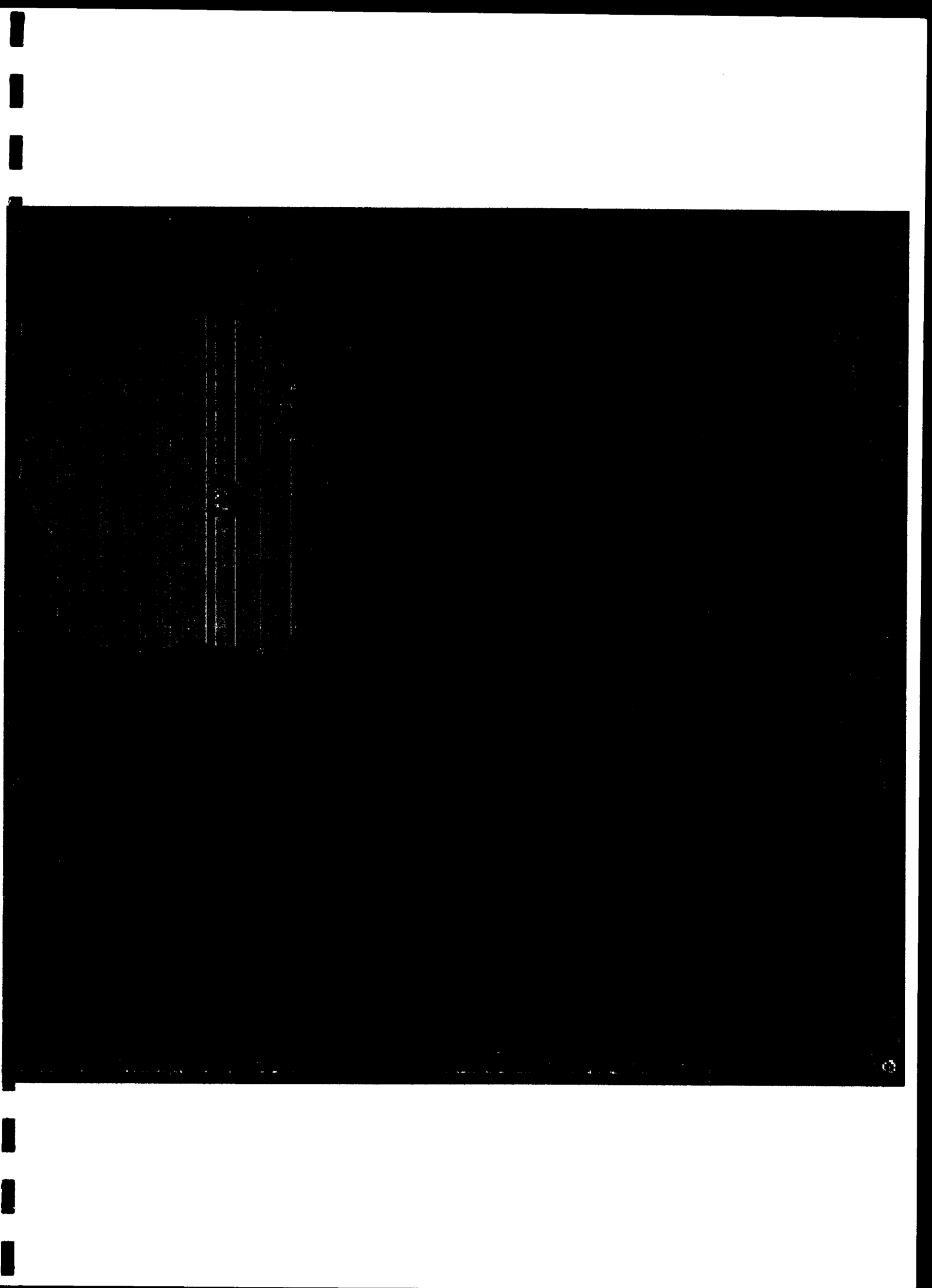
Pop-art vycházel z komerčního designu a populární kultury. Komerční design, reklama, průmyslový a interiérový design čerpaly zpětně z něj.

(viz. obr. Warholova díla – Marilyn, Campbell, Marlon, Elvis, Ingrid a květiny)

- * **Fauvismus** – propagování jasných a čistých barev
- * **Futurismus** – směr, který se rozchází s tradičními formami a opěvuje éru strojů, rychlosti, zástupů lidí a radosti
- * **Expresionismus** – trvalý směr výrazně se prosazující v obdobích krize a duchovního zmatku
- * **Kubismus** – pohled na předmět z několika stran

Použitá literatura :

- Adlerová, Alena : Evropské Art deco v Bruselu
- Dempseyová ,Amy : Umělecké styky, školy a hnutí
- Xantipa – český měsíčník (ročník 1998)
- Pijan, José : Dějiny umění
- Sparkeová, Penny : Století designu – průkopníci designu 20. století
- Seelingová, Charlotte : Století módy (1900-1999), nakladatelství Slovart, 2000.
- Warhol, Andy: Od A k B a zase zpět
- Ultra, Violet: Má léta s Andy Warholem